

מה יעשו צג' הירק?

א. מרגלית

"אלול - אפילו דגים שבים מזדעזעים".

אפילו דגים שבים - משרק נשמע קול שופרו של אלול - מיד קשקשיהם סומרים מאימה. וסנפיריהם מקישים על גבם בחיל, ושיניהם נוקשות זו לזו.

אפילו דגים שבים - הממלאים פיהם מים, שהם אינם צריכים להכות על חטא שחטאו בביטוי שפתיים, לא על דיבור, ולא על טפשות פה, שאין להם להתוודות על טומאת שפתיים ולא על כחש וכזב, לא על לשון הרע אף לא על לצון, לא על שיח שפתיים, לא על רכילות, ולא על שבעת שווא - ובכל זאת רועדים הם. לא מקור, שכן שלהי דקייטא חמים מקייטא, אבל כל גופם מפרכס וחיל ורעדה מטלטלים אותם - אלול.

אפילו דגים שבים - הנמצאים במקום חיותם, ואין מי שיערער על זכות קיומם בו, שכל האוקיינוס הגדול הוא מולדתם, ואין עליהם לא אימת גבולות ולא אימי פלישה, ולא הבטחות "שישליכו אותם לים", שהם חופשיים לשוט מקצה אל קצה כי שלהם הוא הים הגדול - לכל אורכו העצום ולכל רוחבו הכביר ולכל עומקו אשר לא ייאמד, אפילו הם מזדעזעים. גם במקום חיותם הם מתייראים. פחד אלול הגדול נפל עליהם בבת יום. נפחדים הם, דגים שבים - לא מאימת נוגש ולא מאימת מחבל, לא מחשש אויב ולא מפחד תוקף. לא, כי מפחדו של אלול.

אפילו דגים שבים - שאין צורך להם בבגד ללבוש ולא בדירה לדור בה, ואין הם מתייראים מהעדרם, שהדאגה אינה חורשת תלמים בשריון הקשקשים שלהם, שמזונותיהם מצויים להם בלי יגיעה ומשקם לא יחסר המזג, שאין להם דאגת מחר ולא שיירי אתמול - והנה גם הם רועדים רעדה גדולה ונוראה. בתוך המים מפרכסים הם, מלאי רתת, מלאי חששות: אלול.

למה הם מזדעזעים, הדגים שבים?

הרי אין להם על מה לדאוג. הם הרי לא שמעו כמו אחיהם הבכירים מן המין האנושי לעצת אחיתופל של השועל המבטיח להם כל מנעמי עולם ובלבד שיבואו לדור ביבשה, מקום שהוא אויב לנפשותם. הם הרי בחכמתם הדפו את הפיתוי וסרבו לצאת ממקום חיותם. הם הרי השיבו תשובה ניצחת למסית ולמדיח, תשובה שניצבת איתן על טיעונים הגיוניים ועל קל וחומר. הם הן לא המירו, כאחרים, מים חיים באשליות ובהבטחות סרק. אלא עמדו על שלהם נוכח מערכת הסתה חלקלקת לשון ומבטיחת גדולות ונצורות - למה הם מתחללים, אפוא?

הם הרי אינם עושים נסינות נפל "להתאוורר", "לנשום אויר חפשי" - לא, הם מעדיפים לשחות באוקיינוס הגדול לתוכו נבראו, והמבטיח את עתידם הקרוב והרחוק, שהרי, מי כמוהם יודע כמה חיוניים להם המים - וכי אין למים החיים האלה לא תחליף ולא תמורה ולא פשרות.

על מה הם מצטמררים, אפוא, הדגים שבים?

אלול.

אפילו בעורקיהם של דגים שבים מואץ הדופק, הולמת החרדה.

למה? והרי חשבון הנפש שלהם איננו מפחיד, איננו גרעוני, איננו מלא טלטולי נפש וסערות לב - הן להם אין לא אימת משא ומתן ולא חששות נשך ותרבית, לא אשמת הרהור לב ולא חטא נטית גרון, לא עיניים רמות ולא עזות מצח, לא פריקת עול ולא פלילות, לא קלות ראש ולא קשיות עורף, לא שנאת חנם ולא תמהון לבב, לא יצר הרע ולא חילול השם ובכל זאת מתחללים הם. רק נשמע קול מצעדיו של אלול בחללו של עולם - כך מקובלנו - וכל האוקיינוסים מתמלאים טלטלה נוראה, גלים גלים של זעזועים

מתנפצים אל החופים הסוערים. כל דגת-הים נתקפת חיל, דגים קטנים עם גדולים מתמלאים אימה, מן הליתן ועד דגי הרקק, מן התנינים הגדולים, המפילים חיתתם על כל סביבותיהם ועד דגי הנוי המתכנסים אל חופנו של ילד. כולם מזועזעים: אלול.

גם דגים שבים.

אפילו דגים שבים.

האין זה פחד קולו של אלול שנפל עליהם?

קול המאזניים המרשרשים בטלטלת מעלה מטה, קול עלעול הדפים בפנקס הנפתח, קול איוושת חותם היד הרושמת.

קול החיכוך של העוברים, דחוקים, כבני מרון, קול כנפי הכרובים אשר יחפזון, קול השופר ההולך וחזק.

אפילו דגים שבים - ומה נענה אנחנו אבתריה!?

ליתן בחכה הועלה - מה יעשו דגי הרקק!?

עבודות

1. העתיקו מן הקטעים את תאוריהם של דגי הים בחדש אלול? (ששה תאורים)

1. _____ 2. _____ 3. _____
4. _____ 5. _____ 6. _____

2. כתבו ששה משפטים בהם תתארו את הפחד שראוי להיות לאדם בחדש אלול השתמשו בתאורים שהעתיקת בתשובה הקודמת.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

3. עמדו על ההבדלים שבין הדגים לבני האדם על פי הכתוב בקטעים שקראת.

בני אדם	דגים
_____	_____
_____	_____
_____	_____

"הדאגה אינה חורשת תלמים בשריון הקשקשים שלהם" (קטע ג)

משפט זה - שיש בו האנשה - אמור לתאר את הדגים. אפשר להשתמש במשפט, במובנו המושאל, גם כדי לתאר אנשים מסוימים – כיצד?

האנשה - יחוס תכונות אנוש לעצמים או לבעלי חיים.

השאלה - מטפורה, שמוש במילה -מילים לא בהוראתם המקורית אלא בהוראה שאולה.

האמור בקטע ד' מזכיר לנו את המשל המוכר על השועל והדגים:

"משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים מאקוס לאקוס, אמר להם: מפני מה אומץ בורחיתם?
אמרו לו: מפני רשתות שאביאין עלינו בני אדם. אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה ונצור אתם ואנחנו נשם שדרו אבותי עס אבותיכם? אמרו לו:
אתה הלא שאומרים עליך פקח שבורחית, ללא פקח אתה אלא טפש אתה! ואם באקוס חיונתו אנו אתייראין, באקוס איתתנו על אחת כמה
וכמה" (ברכות ס"א)

נשוה בין המשל ונמשלו, למשל - נמשל שבקטע אפילו דגים שבים

המשל בקטע זה	משל השועל והדגים	
		הדגים
		התקופה
		השועל
		מה מבטיח השועל לדגים?
		איך מתיחסים הדגים להבטחות השועל?

"אפילו דגים שבים" מדוע בחרה הכותבת לפתוח את מרבית הבתים במילה "אפילו"?

בקטע ו' מתוארים "קולות של אלול" אלו קולות?

1. _____ 2. _____ 3. _____
4. _____ 5. _____ 6. _____

הדגישו את הפעלים או שמות הפעולה במשפטים שהעתקת.

האם אלו קולות חזקים, נשמעים - ומייראים, או שמה משהו אחר מיירא בהם?

הביעו את דעתכם: האם בביטוי "קול השופר הולך וחזק" התכוונה המחברת להתגברות הקול כפשוטה? נמקו.

בקטע הסיום (קטע ז') מצטטת המחברת את מאמר מאמר חז"ל: "ליתן בחכה העלה - מה יעשו דגי הרקק". למה כוונתה?